

Fremsat den 22. april 2025 af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Mulighed for opsigelse af ægtefælle, samlever eller registreret partner fra et længerevarende botilbud)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025, som ændret ved § 1 i lov nr. 1703 af 30. december 2024, foretages følgende ændring:

1. § 108, stk. 3, 3. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Kommunalbestyrelsen kan, når den person, som modtager tilbud efter stk. 1, dør, inden for 6 måneder efter dødsfaldet og med et varsel på 3 måneder, pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte botilbuddet. Har den efterlevende også selv behov for tilbud efter § 108, stk. 1, som kan imødekommes af samme tilbud eller et tilsvarende, som det, hvor den pågældende

bor, kan kommunalbestyrelsen ikke opsige vedkommende efter bestemmelsen i 3. pkt. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter 3. pkt. kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2025.

Stk. 2. § 108, stk. 3, 3.-5. pkt., i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for en efterlevende ægtefælle, registreret partner eller samlever, der er indflyttet i boligen i botilbuddet inden den 1. juli 2025. For sådanne personer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Det er aftalt i Rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet indgået mellem regeringen og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre den 2. maj 2024 og i Aftale om kommunernes økonomi for 2025 (ØA25), at der indføres en tidsgrænse på 3 måneder for den ret, som en ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap har til at blive boende i et længerevarende botilbud. Visse botilbud tildeles par på baggrund af den ene ægtefælles, samlevers eller registrerede partners støttebehov. Det følger af de nævnte aftaler, at der i disse sager er behov for, at den efterlevende kan opsiges fra boligen med det formål at fremme, at botilbud efter § 108 i lov om social service, primært benyttes af borgere med støttebehov.

Hvis en person, der er visiteret til længerevarende botilbud efter § 108 i lov om social service, ønsker, at dennes ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal tilbuddet være egnet til to personer. Den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner har ret til at blive boende i botilbuddet efter den person, der er visiteret til botilbuddet dør.

Med henblik på implementering af initiativet, indeholder lovforslaget en ændring af lov om social service således, at kommunalbestyrelsen gives hjemmel til, at den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner kan opsiges fra botilbuddet, efter personen, der er visiteret til botilbuddet, er afdød ved døden.

Det foreslås således med lovforslaget, at den tidsbegrænsede ret til at forblive i botilbuddet for ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner, ændres til en mulighed for at kommunalbestyrelsen inden for 6 måneder efter dødsfaldet kan pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte § 108-botilbuddet med et varsel på 3 måneder.

I Aftale om udmøntning af tre initiativer i rammeaftale af 2. maj 2024 om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet indgået den 20. januar 2025 fremgår, at regeringen (SVM) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti samt Radikale Venstre, er enige om udmøntningen af tre af rammeaftalens initiativer, herunder initiativ 13: Ændrede regler for at forblive på botilbud for ægtefæller til afdøde borgere med handicap.

2. Tidsgrænse for retten for en ægtefælle, samlever eller registreret partner til at forblive i et længerevarende botilbud

2.1. Gældende ret

Det fremgår af § 108, stk. 1, i lov om social service, jf.

lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025, som ændret ved § 1 i lov nr. 1703 af 30. december 2024 (herefter serviceloven), at kommunalbestyrelsen skal tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Det følger af § 108, stk. 2, i serviceloven, at personer, som modtager tilbud efter stk. 1, og som ønsker at flytte til en anden kommune, har ret til et tilsvarende tilbud i en anden kommune. Det er en forudsætning, at den pågældende opfylder betingelserne for at blive optaget i både fraflytningskommunen og tilflytningskommunen.

Ifølge § 108, stk. 3, i serviceloven omfatter retten til frit valg efter stk. 2 ret til, at ens ægtefælle, samlever eller registrerede partner fortsat kan indgå i husstanden. Hvis en person ønsker, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal det tilbud, der gives efter stk. 1, være egnet til to personer. Hvis den pågældende person med handicap eller sindslidelse dør, har den efterlevende person ret til at blive boende.

Det følger af § 111, stk. 1, i serviceloven, at boformer efter serviceloven ikke er omfattet af lejelovgivningen. Ifølge § 111, stk. 2, i serviceloven fastsætter social- og boligministeren nærmere regler om lejerrettigheder for beboere i længerevarende botilbud efter serviceloven. Bemyndigelsen i § 111, stk. 2, er udmøntet med bekendtgørelse nr. 715 af 19. juni 2013 om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven.

Bekendtgørelsen gælder ifølge § 1, stk. 1, for det første for beboere i længerevarende botilbud efter § 108, i serviceloven og for det andet for beboere i plejehjem og beskyttede boliger efter § 192 i serviceloven og beboere i plejehjem og beskyttede boliger, som drives efter § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1385 af 12. december 2006 om plejehjem og beskyttede boliger.

For beboere, dvs. også en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner, i § 108-botilbud gælder de lejerrettigheder, som er fastsat i bekendtgørelse om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven.

Det følger af bekendtgørelsens § 4, at beboeren ved anvisning af boligen skal have udleveret et boligdokument af kommunalbestyrelsen. Boligdokumentet skal indeholde oplysninger om beboerens rettigheder vedrørende boligen efter bekendtgørelsen. Det skal endvidere indeholde oplysninger om boligbetalingen, boligens fysiske beliggenhed, faciliteter og areal, herunder boligareal, der deles med andre, jf. bekendtgørelsen § 4, stk. 2. Boligdokumentet må ikke inde-

holde vilkår om opsigelsesvarsler eller andre vilkår, som fraviger gældende lovgivning.

Det fremgår af § 3 i bekendtgørelsen, at hvis beboeren i forhold til kommunalbestyrelsen har opnået større rettigheder vedrørende boligen end efter bekendtgørelsen, bevarer beboeren disse rettigheder i forhold til kommunalbestyrelsen.

Bestemmelser om opsigelsesvarsel er fastsat i bekendtgørelsen § 20, hvoraf det følger, at har kommunalbestyrelsen besluttet, at et botilbud skal reorganiseres eller nedlægges, og indebærer det, at beboeren må flytte, har beboeren krav på et opsigelsesvarsel på 3 måneder. Ifølge bekendtgørelsen § 20, stk. 2, skal opsigelse af boligen ske skriftligt og til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag. Det følger desuden af § 20, stk. 3, at har kommunalbestyrelsen opsagt boligen i henhold til stk. 1, har beboeren ret til at få en anden bolig stillet til rådighed, svarende til den bolig som beboeren er berettiget til i henhold til kommunalbestyrelsens afgørelse.

Det er således i udgangspunktet ikke muligt at udvisitere borgere i § 108-tilbud uden samtykke, medmindre botilbudet nedlægges eller reorganiseres. Dog vil reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke, jf. §§ 129, 129 a eller 136 f i serviceloven kunne finde anvendelse. §§ 129 og 129 a indgår i servicelovens kapitel 24, der indeholder bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. § 136 f indgår i servicelovens kapitel 24 b, der indeholder særlige regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Det følger af servicelovens § 81, at formålet med at yde støtte efter denne lov til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer er at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje. Indsatserne til voksne skal således

- 1) forebygge, at den enkeltes problemer forværres,
- 2) understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer eller fremme øget selvstændighed samt forbedre den enkeltes sociale og personlige funktion,
- 3) forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, behandling, omsorg og pleje,
- 4) fremme inklusion i samfundet, herunder medvirke til at

øge den enkeltes mulighed for deltagelse i uddannelse, beskæftigelse og sociale relationer, og

5) sikre en helhedsorienteret støtte med tilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov i egen bolig, herunder i botilbud efter lov om almene boliger m.v. eller i botilbud efter denne lov.

Ifølge servicelovens § 82, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen yde hjælp efter denne lov i overensstemmelse med formålet, jf. § 81, til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på deres egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte. Hjælpen kan dog ikke ydes ved brug af fysisk tvang. Ifølge § 82, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Det følger af servicelovens § 166, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov, medmindre andet er fastsat i denne lov eller i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det følger af § 59, stk. 1, 1. pkt., i lov om almene boliger m.v., jf. lovebekendtgørelse nr. 1171 af 11. november 2024 med senere ændringer, at den almene boligorganisation efter kommunalbestyrelsens bestemmelse skal stille indtil hver fjerde ledige almene familiebolig til rådighed for kommunalbestyrelsen til løsning af påtrængende boligsociale opgaver i kommunen.

Anvisning sker på baggrund af en vurdering af den boligsøgendes behov og beboersammensætningen i den afdeling, den boligsøgende anvises til eller bor i på anvisningstidspunktet, jf. § 59, stk. 1, 2. pkt., i lov om almene boliger m.v.

Boligorganisationen kan desuden indgå aftale med kommunalbestyrelsen om at stille ledige familieboliger til rådighed for kommunalbestyrelsen til løsning af påtrængende boligsociale opgaver i kommunen, § 59, stk. 2, 1. pkt., i lov om almene boliger m.v. Anvisning sker på baggrund af en vurdering af den boligsøgendes behov og beboersammensætningen i den afdeling, den boligsøgende anvises til eller bor i på anvisningstidspunktet, jf. § 59, stk. 2, 2. pkt., i lov om almene boliger m.v.

2.2. Social- og Boligministeriets overvejelser

Retten for en efterlevende ægtefælle, registreret partner eller samlever til at blive boende i et § 108-tilbud er efter de gældende regler som udgangspunkt tidsbegrænset.

Social- og Boligministeriet finder, at det er hensigtsmæssigt, at bestemmelsen om tidsbegrænset ret ændres med det formål at give kommunalbestyrelsen mulighed for at opsig

ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner fra botilbuddet, efter personen, som modtager tilbud efter § 108, stk. 1, afgår ved døden.

Det er ministeriets opfattelse, at en sådan ændring vil indebære en ændring af den frit valgs-ordning, der gælder for § 108-tilbud. Samtidig finder ministeriet dog, at det vil være et tungtvejende hensyn at fremme mulighederne for, at § 108-tilbud anvendes til de borgere, som har et behov herfor.

Ministeriet vil med en sådan ændring implementere de pågældende initiativer fra de politiske aftaler, som er omtalt i indledningen til lovforslaget.

Social- og Boligministeriet skønner med betydelig usikkerhed, at tilgangen af nye efterlevende ægtefæller, samlevere eller registrerede partnere på botilbud er under fem personer om året. Skønnet er baseret på en opgørelse fra 2021, der ikke alene omfatter tilbud efter serviceloven § 108, men også midlertidige botilbud efter serviceloven § 107 og botilbudslignende tilbud. Opgørelsen er endvidere kun baseret på personer i alderen 25 år og derover. Det er i skønnet usikkert, hvorvidt ægtefællen, den registrerede partner eller samleveren også var visiteret til ophold på botilbuddet eller det botilbudslignende tilbud, og hvorvidt parret faktisk boede sammen på botilbuddet eller det botilbudslignende tilbud. Det er endvidere usikkert, hvorvidt og hvornår den efterlevende ægtefælle, den registrerede partner eller samleveren fraflyttede botilbuddet efter dødsfaldet.

Social- og Boligministeriet forventer på den baggrund, at ændringen vil berøre få personer i praksis, henset til skønnet over omfanget af botilbud og personer, som vil kunne blive omfattet. Det kan dog for den enkelte kommune have stor betydning i forhold til at kunne skaffe de nødvendige botilbudspladser også at kunne frigøre en enkelt eller få ekstra pladser. Initiativet om at indføre mulighed for at opsiges den efterlevende ægtefælle, registreret partner eller samlever skal ses i sammenhæng med visse af de øvrige initiativer fra Rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet indgået mellem regeringen og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre den 2. maj 2024, Aftale om kommunernes økonomi for 2025 (ØA25) og Aftale om udmøntning af tre initiativer i rammeaftale af 2. maj 2024 om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet indgået den 20. januar 2025, som også har fokus på botilbudskapaciteten og problemstillingen om mangel på botilbudspladser.

2.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede ændring vil betyde, at den tidsbegrænset ret til at forblive i et botilbud efter § 108 i serviceloven for ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner til en afdød person, som har modtaget tilbud efter § 108, stk. 1, ændres til en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen kan pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte § 108-botilbuddet med et varsel på 3 måneder. Den foreslåede ændring vil desuden betyde, at

kommunalbestyrelsen skal have varslet den efterlevende inden for 6 måneder efter dødsfaldet. Den foreslåede ændring vil betyde, at har den efterlevende også selv behov for tilbud efter § 108, stk. 1, som kan imødekommes af samme tilbud eller et tilsvarende, som det, hvor den pågældende bor, kan kommunalbestyrelsen ikke opsiges vedkommende efter bestemmelsen i 3. pkt. Endelig vil den foreslåede ændring betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse om opsigelse fra botilbuddet ikke vil kunne påklages til anden administrativ myndighed.

En tidsmæssig afgrænsning på 3 måneder vurderes at udgøre et rimeligt varsel i en situation som denne, da samme opsigelsesvarsel på 3 måneder gælder ved opsigelse fra botilbud som følge af nedlæggelse eller reorganisering, og det vurderes at være rimelig tid til at finde en anden bolig. Kommunen vil kunne vælge, hvornår efter dødsfaldet, de varsler den efterlevende, dog ikke senere end 6 måneder efter datoen for dødsfaldet. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke varsler dette inden for 6 måneder efter dødsfaldet eller hvis kommunalbestyrelsen ikke overholder opsigelsesvarslet på 3 måneder, vil det betyde, at den efterlevende har ret til at blive boende i botilbuddet, medmindre vedkommende opsiges efter reglerne om opsigelse ved nedlæggelse eller reorganisering.

Den foreslåede ændring vil alene omfatte par, som bor i botilbud efter § 108 i serviceloven, hvor retten til, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner kan indgå i husstanden og til at blive boende som efterlevende, følger af § 108, stk. 3.

Såfremt den efterlevende også selv måtte have behov, som gør at vedkommende er berettiget til et længerevarende botilbud efter § 108, stk. 1, som vil kunne imødekommes af samme botilbud eller et tilsvarende, som det hvor den pågældende bor, vil vedkommende ikke kunne opsiges, når den anden part dør.

Den foreslåede ændring vil forudsætte, at kommunen sikrer, at den pågældende efterlevende person, der er opsagt fra boligen, hjælpes inden for de eksisterende forpligtelser, som kommunerne har til at hjælpe og vejlede borgerne efter bl.a. serviceloven.

I alle tilfælde, også hvor de pågældende to personer, bor på et botilbud, som ligger i en anden kommune end deres handlekommune(r), vil det være handlekommunen, som har beføjelsen til at opsiges en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner efter den foreslåede bestemmelse efter at have fået oplysning om dødsfaldet fra f.eks. tilbuddet. Tilbuddet vil i øvrigt kunne kontakte handlekommunen med henblik på en dialog om mulighederne for benyttelse af boligen i det pågældende botilbud. Det er handlekommunen, som beslutter, om denne vil benytte muligheden for at opsiges den efterlevende person.

Kommunen vil i vurderingen af, om den i et konkret tilfælde vil benytte muligheden for at opsiges den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner skulle lægge vægt

på, om der er større behov for boligen i det pågældende botilbud til en anden borger med behov for tilbud efter § 108, stk. 1. Dette vil være en konkret og individuel afvejning af den efterlevendes situation og behov overfor en anden borgers behov, og hvorvidt disse bedst vil kunne imødekommes ved, at sidstnævnte tilbydes den konkrete bolig. Kommunen kan evt. have oplysninger om behov for boligen fra selve botilbuddet.

Kommunen vil desuden skulle inddrage overvejelser om efterlevendes behov og muligheder for at kunne etablere sig i en anden bolig, herunder eksempelvis en vurdering af den efterlevendes alder, psykiske og fysiske funktionsevne, og om vedkommende har andre pårørende m.v.

Den foreslåede ændring vil betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse om opsigelse fra botilbuddet ikke vil kunne påklages til anden administrativ myndighed.

Den foreslåede ændring vil finde anvendelse for personer, der er indflyttet i en bolig for to personer i et § 108-betilbud, efter den foreslåede ændring foreslås at træde i kraft den 1. juli 2025.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne dertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Initiativet motiveres først og fremmest af ønsket om at give kommunerne øget fleksibilitet og prioriteringsrum ift. anvendelsen af botilbudspladser, jf. nedenfor. Initiativet skønnes at indebære mindre såvel positive som negative økonomiske konsekvenser for kommunerne, som vurderes at udligne hinanden. Dertil bemærkes at målgruppen er meget lille. Lovforslaget vurderes derfor ikke at medføre væsentlige økonomiske konsekvenser.

Konsekvenser for kommunernes styrbarhed og prioriteringsrum

Initiativet vil medføre en bedre kapacitetsudnyttelse for kommunerne ved at indføre en styringsmulighed i konkrete situationer med en ægtefælle, en samlever eller en registreret partner til en afdød borger på et botilbud. Det vil alt andet lige give bedre muligheder for at visitere borgere med behov for sociale indsatser til botilbud, der er målrettet til deres behov. Den bedre kapacitetsudnyttelse beror på, at boliger målrettet borgere med behov for sociale indsatser, der leveres på tilbuddet, ikke optages af borgere, der ikke har behov for disse indsatser. Initiativet vurderes således at bidrage til bedre styringsmuligheder for kommunerne.

I relation til principperne for digitaliseringsklar lovgivning, opfylder lovforslaget princippet om klare og enkle regler, men lovforslaget opfylder ikke princippet om automatisk sagsbehandling. Dette skyldes, at det er nødvendigt, at de involverede myndigheder behandler hver sag individuelt, hvilket indebærer konkrete, faglige skøn. De øvrige princip-

per for digitaliseringsklar lovgivning er ikke relevante for lovforslaget.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 23. januar 2025 til den 21. februar 2025 (29 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Alzheimerforeningen, Ankestyrelsen, Arbejdsgiverforeningen KA, ATP, Autismeforeningen, Autisme- og Aspergerforeningen, Bedre Psykiatri, Børnegruppens Råd, Børnerådet, Børns Vilkår, BUPL – forbundet for pædagoger og klubfolk, Center for Offentlig-Privat Innovation, CP Danmark, DanishCare, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Eldreråd, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Samfundsmedicinsk Selskab, Dataetisk Råd, Datatilsynet, DAV – De Anbragtes Vilkår, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet – DUKH, Det Centrale Handicapråd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Epilepsiforeningen, Ergoterapeutforeningen, 3F - Fagligt Fælles Forbund, FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation, Familieretshuset, FOA – Fag og Arbejde, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen Svær Autisme, Handicapbranchen Danmark, Health Tech Hub Copenhagen, Hjernesagen, Hjerneskadeforeningen, HK Kommunal, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, KL, Kommunale Velfærdschefer, Kristelig Fagbevægelse, Landsorganisationen for Sociale Tilbud – LOS, LEV, Muskelsvindfonden, Nationalt Videnscenter for Demens, Psykiatrifonden, Red Barnet, Rigsrevisionen, Røde Kors, Sammenslutningen af Unge med Handicap, Selveje Danmark, SIND - Landsforeningen for psykisk sund-

hed, Sjældne Diagnoser, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Socialtilsyn Hovedstaden, Socialtilsyn Midt, Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst,

Udbetaling Danmark, ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund og Ældre Sagen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget skønnes at have begrænsede positive økonomiske konsekvenser, som vurderes opvejet af de negative økonomiske konsekvenser.	Lovforslaget skønnes at have begrænsede negative økonomiske konsekvenser, som vurderes opvejet af de positive økonomiske konsekvenser.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikkeerhvervsrettet EUregulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Der er ikke i dag hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan pålægge en efterlevende ægtefælle, samlever eller en registreret partner til en afdød borger, som har modtaget tilbud efter § 108, stk. 1, at fraflytte et § 108-botilbud, som vedkommende bor i som følge af retten til frit valg i § 108, stk. 3, 1. og 2. pkt. i serviceloven.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 108, stk. 3, 3. pkt., ophæves og i stedet indsættes: »Kommunalbestyrelsen kan, når den person, som modtager tilbud efter stk. 1 dør, inden for 6 måneder efter dødsfaldet og med et varsel på 3 måneder pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte botilbuddet. Har den efterlevende også selv behov for tilbud efter § 108, stk. 1, som kan imødekommes af samme tilbud eller et tilsvarende, som det, hvor den pågældende bor, kan kommunalbestyrelsen ikke opsig vedkommende efter bestemmelsen i 3. pkt. Kommunalbestyrelsens afgørel-

se efter 3. pkt. kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne ophæve den tidsbegrænsede ret til at forblive i et botilbud efter § 108 i serviceloven for ægtefællen, samleveren eller den registrerede partner til en afdød person, som har modtaget tilbud efter § 108, stk. 1, ved, at kommunalbestyrelsen kan pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte § 108-botilbuddet med et varsel på 3 måneder. Kommunalbestyrelsen skal have varslet den efterlevende inden for 6 måneder efter dødsfaldet.

Kommunalbestyrelsen vil kunne vælge, om den vil benytte denne mulighed, og hvornår efter dødsfaldet de varsler den efterlevende, dog ikke senere end 6 måneder efter datoen for dødsfaldet. Varslet skal være skriftligt og være modtaget inden 6 måneder efter dødsfaldet. Opsigelse af boligen skal ske skriftligt og til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag. Borgeren antages at have modtaget afgørelsen, når afgørelsen er kommet frem til borgeren enten i borgerens e-boks eller ved almindeligt brev.

I tilfælde hvor en person, som allerede bor på botilbud, når den foreslåede ændring træder i kraft, efterfølgende indgår ægteskab, registreret partnerskab eller i et samleverforhold, og hvor denne ægtefælle, samlever eller registrerede partner flytter ind på botilbuddet, vil kommunalbestyrelsen også

kunne opsigse en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner efter den foreslåede bestemmelse.

Det foreslås med bestemmelsens 4. pkt., at har den efterlevende også selv behov for tilbud efter § 108, stk. 1, som kan imødekommes af samme tilbud eller et tilsvarende, som det, hvor den pågældende bor, kan kommunalbestyrelsen ikke opsigse vedkommende efter bestemmelsen i 3. pkt.

Forslaget vil betyde, at i tilfælde, hvor den efterlevende selv måtte have behov, som berettiger til tilbud efter serviceloven § 108, stk. 1, som vil kunne imødekommes af samme botilbud eller et tilsvarende, som det hvor den pågældende bor, vil den foreslåede bestemmelse ikke finde anvendelse. Kommunen vil i vurderingen af, om den i et konkret tilfælde vil benytte muligheden for at opsigse den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner, skulle lægge vægt på, om der er større behov for boligen i det pågældende botilbud til en anden borger med behov for tilbud efter § 108, stk. 1. Dette vil være en konkret og individuel afvejning af den efterlevendes situation og behov overfor en anden borgers behov, og hvorvidt disse bedst vil kunne imødekommes ved, at sidstnævnte tilbydes den konkrete bolig. Kommunen kan evt. have oplysninger om behov for boligen fra selve botilbuddet.

Kommunen vil desuden skulle inddrage overvejelser om efterlevendes behov og muligheder for at kunne etablere sig i en anden bolig, herunder eksempelvis en vurdering af den efterlevendes alder, psykiske og fysiske funktionsevne, og om vedkommende har andre pårørende m.v.

Den foreslåede ændring vil forudsætte, at kommunen sikrer, at den pågældende efterlevende person, der er opsagt fra boligen, hjælpes inden for de eksisterende forpligtelser, som kommunerne har til at hjælpe og vejlede borgerne.

I tilfælde, hvor den efterlevende selv har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, finder den generelle bestemmelse i § 81 i serviceloven anvendelse. Det følger bl.a. af § 81, at formålet med at yde støtte efter denne lov til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer er at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov.

Hvis den efterlevende har betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, gælder desuden omsorgspligten i § 82 i serviceloven, hvoraf det følger, at kommunalbestyrelsen skal yde hjælp efter serviceloven i overensstemmelse med formålet, jf. § 81, til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på deres egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte.

I forhold til den efterlevende vil kommunens generelle vejledningspligt efter forvaltningsloven, efter almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger og som følge af god forvaltningsskik også gælde. Desuden vil vejledningspligten efter § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 13. marts

2024 med senere ændringer (herefter retssikkerhedsloven), finde anvendelse. Det fremgår af § 5 i retssikkerhedsloven, at kommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning. Det kan f.eks. være at vejlede om mulighederne for at søge økonomisk tilskud til enkeltudgifter til f.eks. flyttehjælp, hjælp til stigende huslejeudgifter m.v.

Kommunalbestyrelsen vil desuden kunne anvise en bolig, hvis borgeren vurderes at have et akut boligsocialt behov, jf. § 59, stk. 1, 2. pkt., i lov om almene boliger m.v. Bestemmelsen giver ikke borgeren et krav på at få anvist en almen bolig.

Efter en konkret vurdering vil personer, som står til at skulle fraflytte et § 108-tilbud, kunne have et behov, som vil være omfattet af denne ordning, og kunne blive anvist en almen bolig i kommunen. Det er dog ikke alle kommuner, som benytter ordningen. Der kan endvidere være forskelle ift., at nogle kommuner har mangel på ledige almene boliger, mens andre har nemmere adgang til almene boliger.

Kommunalbestyrelsen skal, i forbindelse med beslutning om man vil benytte muligheden for at opsigse den pågældende fra boligen i botilbuddet, være opmærksom på den efterlevendes hjælpebehov. Eksempelvis kan den pågældende selv være visiteret til støtte efter § 83 eller § 85 i serviceloven, der modtages fra samme § 108-tilbud. Der bør desuden være opmærksomhed på, at vedkommendes trivsel og helhedssituation vil kunne være forbundet med de relationer, der er opstået i botilbuddet, både til andre beboere og til fag- og støttepersoner.

Det følger af servicelovens § 111, stk. 1, at boformer efter serviceloven ikke er omfattet af lejelovgivningen. Ifølge servicelovens § 111, stk. 2, fastsætter social- og boligministeren nærmere regler om lejerrettigheder for beboere i længerevarende botilbud efter serviceloven. Bemyndigelsen i § 111, stk. 2, er udmøntet med bekendtgørelse nr. 715 af 19. juni 2013 om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven. Ministeriet har til hensigt at foretage en præcisering af denne bekendtgørelse, så det vil fremgå af bekendtgørelsen, at opsigelse efter den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede bestemmelse i § 108, stk. 3, 3. pkt., i serviceloven ikke giver den efterlevende beboer ret til at få en anden bolig stillet til rådighed, svarende til den bolig som beboeren er berettiget til i henhold til kommunalbestyrelsens afgørelse, sådan som det gælder i dag ved opsigelse på grund af nedlæggelse eller reorganisering. Bekendtgørelsen vil desuden blive ændret for at præcisere bilag 1 i bekendtgørelsen, som indeholder et forslag til udformning af boligdokumentet, så det indeholder oplysninger om opsigelsesvarsel ved opsigelse af en efterlevende. Endelig vil bekendtgørelsen blive ændret, så det vil fremgå, at opsigelse

af boligen skal ske skriftligt og til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.

Det fremgår af servicelovens § 166, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov, medmindre andet er fastsat i denne lov eller i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det foreslås med bestemmelsens 5. pkt., at kommunalbestyrelsens afgørelse efter 3. pkt. om fraflytning ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse om opsigelse fra botilbuddet ikke vil kunne påklages til anden administrativ myndighed. Dette begrundes med, at der ikke som del af initiativet i de bagvedliggende politiske aftaler er afsat midler til ressourcer til klagebehandling. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke opfylder de formelle krav i den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 1, har den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner ret til at blive boende.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2025.

Det foreslås med *stk. 2* at indføre en bestemmelse om, at den foreslåede ændring, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ikke finder anvendelse for en efterlevende ægtefælle, registreret partner eller samlever, der er indflyttet i boligen i botilbuddet inden den 1. juli 2025. For sådanne personer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forslaget vil betyde, at personer der er indflyttet i boligen i botilbuddet inden den 1. juli 2025 ikke vil kunne opsiges

efter den i lovforslagets § 1, nr. 1 foreslåede bestemmelse, om at kommunalbestyrelsen kan opsiges en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner fra et botilbud, hvor parret har boet efter § 108, stk. 3, 1. og 2. pkt. Det følger af bekendtgørelse nr. 715 af 19. juni 2013 om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven § 4, at beboeren ved anvisning af boligen skal have udleveret et boligdokument af kommunalbestyrelsen. Boligdokumentet skal indeholde oplysninger om beboerens rettigheder vedrørende boligen efter bekendtgørelsen. Et eksempel på et boligdokument er indeholdt i bilag 1 i bekendtgørelsen. Boligdokumentet skal endvidere indeholde oplysninger om boligbetalingen, boligens fysiske beliggenhed, faciliteter og areal, herunder boligareal, der deles med andre, jf. bekendtgørelsen § 4, stk. 2. Boligdokumentet må ikke indeholde vilkår om opsigelsesvarsler eller andre vilkår, som fraviger gældende lovgivning. I boligdokumentet i bilag 1 i bekendtgørelsen fremgår som punkt 3: "Dato for indflytning". Indflytningstidspunktet i lovforslagets § 2, stk. 2, betragtes som den dato, som er angivet under dato for indflytning i boligdokumentet.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse, uanset at den efterlevende først er blevet en del af husstanden i § 108-botilbuddet efter, at den nu afdøde person, der modtog tilbud efter servicelovens § 108, stk. 1, flyttede ind. I tilfælde hvor en person, som allerede bor på botilbud, når loven træder i kraft, efterfølgende indgår ægteskab, registreret partnerskab eller i et samleverforhold, og hvor denne ægtefælle, samlever eller registrerede partner flytter ind på botilbuddet, vil den efterlevende således også kunne opsiges efter den foreslåede bestemmelse i tilfælde af, at personen, som modtager tilbud efter § 108, stk. 1 dør.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da serviceloven, jf. § 196, stk. 1, ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for disse dele af riget.

Bilag 1**Lovforslaget sammenholdt med gældende lov***Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025, som ændret ved § 1 i lov nr. 1703 af 30. december 2024, foretages følgende ændring

§ 108. ---*Stk. 2. ---*

Stk. 3. Retten til frit valg efter stk. 2 omfatter ret til, at ens ægtefælle, samlever eller registrerede partner fortsat kan indgå i husstanden. Hvis en person ønsker, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal det tilbud, der gives efter stk. 1, være egnet til to personer. Hvis den pågældende person med handicap eller sindslidelse, jf. stk. 2, dør, har den efterlevende person ret til at blive boende.

Stk. 5-7. ---

1. § 108, stk. 3, 3. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

» Kommunalbestyrelsen kan, når den person, som modtager tilbud efter stk. 1 dør, inden for 6 måneder efter dødsfaldet og med et varsel på 3 måneder, pålægge den efterlevende ægtefælle, samlever eller registrerede partner at fraflytte botilbuddet. Har den efterlevende også selv behov for tilbud efter § 108, stk. 1, som kan imødekommes af samme tilbud eller et tilsvarende, som det, hvor den pågældende bor, kan kommunalbestyrelsen ikke opsige vedkommende efter bestemmelsen i 3. pkt. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter 3. pkt. kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«